

2.2 **Nalega**, by podmiotom publicznym na szczeblu lokalnym i regionalnym zapewnić pomoc gospodarczą w zakresie ekologicznych zamówień publicznych.

2.3 **Podkreśla** znaczenie działań informacyjno-szkoleniowych na rzecz wspierania i rozwoju systemu zamówień publicznych na pojazdy ekologicznie czyste.

2.4 **Uważa** za konieczne przyjęcie całościowego podejścia do potencjalnych działań na rzecz promowania ekologicznie czystych pojazdów w transporcie drogowym.

2.5 **Proponuje**, o ile proponowana dyrektywa zostanie przyjęta, stworzenie systemu sprawozdawczości służącego

monitorowaniu dyrektywy w sprawie promowania ekologicznie czystych pojazdów w transporcie drogowym, skoordynowanego z innymi systemami sprawozdawczości. Powinien on być zestrojony między innymi z systemem sprawozdawczości przewidzianym postanowieniami dyrektywy w sprawie jakości powietrza atmosferycznego i w sprawie czystszej powietrza dla Europy.

2.6 **Opowiada się** za tym, by w przyszłości angażować gminy i regiony w opracowywanie, realizację, monitorowanie i ocenę działań proponowanych w omawianej dyrektywie.

Bruksela, 15 czerwca 2006 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel DELEBARRE

Opinia Komitetu Regionów w sprawie wniosku dotyczącego zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kluczowych kompetencji w uczeniu się przez całe życie

(2006/C 229/03)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając wniosek dotyczący zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kluczowych kompetencji w uczeniu się przez całe życie, COM(2005) 548 końcowy — 2005/0221 (COD),

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z 28 listopada 2005 r. o zasięgnięciu opinii Komitetu w tej sprawie, na podstawie art. 265 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

uwzględniając decyzję swego Przewodniczącego z 24 stycznia 2006 r. o powierzeniu Komisji ds. Kultury i Edukacji przygotowania opinii w tej sprawie,

uwzględniając swoją opinię w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej *Zintegrowany Program działań w zakresie kształcenia ustawicznego* (CdR 258/2004 fin ⁽¹⁾),

uwzględniając swoją opinię w sprawie komunikatu Komisji — *Stworzenie europejskiego obszaru kształcenia ustawicznego* (CdR 49/2002 ⁽²⁾),

uwzględniając swoją opinię w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej *siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007 — 2013)* (CdR 155/2005 fin),

uwzględniając swoją opinię w sprawie przyjęcia wieloletniego programu (2004 — 2006) na rzecz efektywnego wprowadzania technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) w systemach edukacji w Europie (*Program e-Learning — kształcenie za pomocą mediów elektronicznych*) (CdR 73/2003 fin ⁽³⁾),

uwzględniając swoją opinię w sprawie komunikatu *Promowanie nauki języków obcych i różnorodności językowej: plan działania na lata 2004 — 2006* (CdR 248/2003 fin ⁽⁴⁾),

⁽¹⁾ Dz.U. C 164 z 5.7.2005, str. 59.

⁽²⁾ Dz.U. C 278 z 14.11.2002, str. 26.

⁽³⁾ Dz.U. C 244 z 10.10.2003, str. 42.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 73 z 23.3.2004 r., str. 33.

uwzględniając swoją opinię w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program *Kultura 2007 (2007 — 2013)*, (CdR 259/2004 fin ⁽⁵⁾),

uwzględniając swoją opinię w sprawie komunikatu Komisji w sprawie działań w konsekwencji Białej księgi pt. „Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej — propozycja wspólnych celów w zakresie ochotniczej działalności młodzieży”, w odpowiedzi na uchwałę Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. dotyczącą *ram współpracy europejskiej w dziedzinie młodzieży* (COM(2004) 337 wersja ostateczna),

uwzględniając komunikat Komisji w sprawie działań w konsekwencji Białej księgi pt. „Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej — propozycja wspólnych celów w zakresie lepszego zrozumienia młodzieży i większej wiedzy o niej”, w odpowiedzi na uchwałę Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. dotyczącą *ram współpracy europejskiej w dziedzinie młodzieży* (COM(2004) 336 wersja ostateczna (CdR 192/2004 fin ⁽⁶⁾),

uwzględniając projekt opinii Komisji ds. Kultury, Edukacji i Badań Naukowych, przyjęty 4 kwietnia 2006 r. (CdR 31/2006 rev.2) (sprawozdawca: Christina Tallberg, radna powiatu Sztokholm (SE/PES)),

przyjął na 65. sesji plenarnej w dniach 14-15 czerwca 2006 r. (posiedzenie z dnia 14 czerwca) następującą opinię:

Treść komunikatu Komisji

Podczas szczytu Rady Europejskiej w Lizbonie w marcu 2000 r. uznano, że przed Europą stoją wyzwania w zakresie przystosowania się do globalizacji i przejścia do modelu gospodarek opartych na wiedzy. Podkreślono, że „każdy obywatel musi posiadać umiejętności niezbędne do tego, aby żyć i pracować w nowym społeczeństwie informacyjnym”, a także, że „konieczne są ramy europejskie określające nowe umiejętności podstawowe ⁽⁷⁾, które zapewnić ma uczenie się przez całe życie: umiejętności informatyczne, znajomość języków obcych, kulturę techniczną, przedsiębiorczość i umiejętności społeczne”.

Zalecenie, którego dotyczy poniższy wniosek, stanowi zatem przedstawienie europejskiego narzędzia referencyjnego w zakresie kluczowych kompetencji, a także zawiera sugestie, w jaki sposób można zapewnić wszystkim obywatelom dostęp do tych kompetencji poprzez uczenie się przez całe życie.

Tworzenie społeczeństwa opartego na wiedzy powoduje coraz większe zapotrzebowanie na kluczowe kompetencje w sferze osobistej, publicznej i zawodowej.

W listopadzie 2004 r. Grupa Wysokiego Szczebla ds. Strategii Lizbońskiej stwierdziła jasno, że „dalece niewystarczające są podejmowane obecnie w Europie działania w celu wyposażenia ludzi w narzędzia potrzebne im do przystosowywania się do zmieniającego się rynku pracy; dotyczy to zarówno stanowisk wymagających wysokich, jak i niskich kwalifikacji”.

Wiele krajów uruchomiło programy nauczania podstawowych umiejętności, np. czytania, pisania, liczenia i umiejętności informatycznych dla osób dorosłych, często za pośrednictwem organizacji pozarządowych. Pewne kraje nie mają jeszcze jednak możliwości, aby zapewnić wszystkim obywatelom nabywanie i aktualizowanie ich podstawowych umiejętności.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 164 z 5.7.2005 r., str. 65.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 43 z 18.2.2005, str. 42.

⁽⁷⁾ Termin »umiejętności podstawowe« jest zasadniczo używany w odniesieniu do umiejętności czytania, pisania i liczenia; Rada Europejska w Lizbonie zaapelowała o dodanie nowych umiejętności potrzebnych w społeczeństwie opartym na wiedzy, np. umiejętności informatycznych i przedsiębiorczości.

Dokument „Kluczowe kompetencje w uczeniu się przez całe życie — Europejskie ramy referencyjne” obejmuje wiedzę, umiejętności i postawy sprzyjające zaangażowaniu ludzi w zrównoważony rozwój i rozwijaniu demokratycznych postaw obywatelskich. Osiem kluczowych kompetencji, jakie ustanowiono w owych ramach, to: porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne, kompetencje informatyczne, zdolność uczenia się, kompetencje interpersonalne, międzykulturowe i społeczne, przedsiębiorczość oraz ekspresja kulturalna.

Znaczenie dla władz lokalnych i regionalnych

W całej Unii Europejskiej poziomowi lokalnemu i regionalnemu przypada istotna część odpowiedzialności za edukację, szkolenia oraz rozwijanie umiejętności poprzez uczenie się przez całe życie.

Władze lokalne i regionalne zajmują wyjątkową pozycję pozwalającą im na nawiązywanie konstruktywnej współpracy z partnerami społecznymi, instytucjami i organizacjami kształcenia ogólnego i ustawicznego, zmierzającej do dostosowywania programów kształcenia ogólnego i zawodowego do specyficznych potrzeb i wymogów lokalnych.

Ponadto wiele różnych projektów współpracy regionalnej i lokalnej pełni rolę istotnej siły napędowej wzrostu i rozwoju.

Programy nauczania umożliwiają Unii dotarcie bezpośrednio do pojedynczych obywateli. Żaden inny program unijny nie wpływa każdego roku na życie tak wielu osób. Programy te przyczyniają się również do modernizacji systemów kształcenia i pomagają jednostkom podwyższać swoje kwalifikacje. Zważywszy na zakres odpowiedzialności szczebla lokalnego i regionalnego, podmioty regionalne należy traktować jako ważny cel działań w ramach programów realizowanych w dziedzinie edukacji i szkolenia ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ CdR 258/2004 fin.

Powołane przez Komisję we współpracy z Komitetem Regionów „regionalne sieci uczenia się przez całe życie” (inicjatywa R3L) stanowią doskonały przykład upowszechniania i rozwoju uczenia się przez całe życie w Europie. Początkowo była to inicjatywa pilotażowa dysponująca budżetem odrębnym od budżetów głównych programów. Obecnie została ona zawarta we wniosku w sprawie nowego zintegrowanego programu działania w dziedzinie uczenia się przez całe życie na lata 2007 — 2013.

1. Stanowisko Komitetu Regionów wobec komunikatu Komisji

1.1 Komitet Regionów wyraża aprobatę dla przeważającej części europejskiej strategii uczenia się przez całe życie, które rozpoczyna się we wczesnym dzieciństwie i trwa w kolejnych fazach życia oraz przyjmuje z zadowoleniem fakt, że obejmuje ona uczenie się na różne sposoby, takie jak kształcenie formalne, nieformalne i incydentalne. Komitet Regionów podkreślał już w różnych kontekstach, że strategia uczenia się przez całe życie dotyczy w znacznym stopniu szczebla lokalnego i regionalnego, często nakładając na niego odpowiedzialność polityczną i ekonomiczną za sektor edukacji i szkolenia w państwach członkowskich. Władze lokalne i regionalne często działają, wraz z władzami socjalnymi, w charakterze koordynatora rozwoju i wzrostu, odpowiedzialnego za interes publiczny i infrastrukturę. Pełnią one także rolę pracodawcy, który odpowiada za podniesienie kwalifikacji swoich pracowników, a jednocześnie jest nim zainteresowany⁽⁹⁾.

1.2 Kwestie kształcenia odgrywają decydującą rolę z punktu widzenia konkurencyjności Europy, stanowiąc warunek zapewnienia dobrobytu socjalnego. Największy skarb Europy, tzn. jej obywatele, muszą zostać przygotowani do życia zawodowego i wykonywania kategorii prac, które różnią się zasadniczo od będących udziałem poprzednich pokoleń i które również w przyszłości będą podlegać zmianom. Zarówno przedsiębiorstwa, jak i pracownicy stoją w obliczu zmian, których ostateczną postać trudno jest z góry przewidzieć.

1.3 Oczywiście okoliczności i sytuacja wyjściowa rozwoju lokalnego i regionalnego są zróżnicowane, jednak w żadnym wypadku nie można ich rozpatrywać w oderwaniu od otaczającego środowiska. W sytuacji, gdy istniejące miejsca pracy ulegają likwidacji, regiony i społeczności potrzebują miejsc pracy stworzonych w nowych sektorach produkcji, ponieważ w przeciwnym wypadku grozi im stagnacja, wykluczenie społeczne w postaci bezrobocia, wysoka absencja chorobowa i niejednokrotnie zbyt wczesne wycofywanie się z rynku pracy.

1.4 Stąd też istnieje potrzeba rozwijania kwalifikacji i umiejętności ludzi w sposób spełniający wymogi społeczeństwa opartego na wiedzy. Coraz większego znaczenia nabierają wysokie umiejętności językowe i komunikacyjne oraz umiejęt-

ność pracy w zespole. W dzisiejszej rzeczywistości, która charakteryzuje się wzrostem intensywności strumieni handlu oraz globalizacją i segmentacją rynków, występuje zwiększone zapotrzebowanie na współpracę. Dotyczy to stosunków pomiędzy różnymi przedsiębiorstwami i organizacjami na poziomie lokalnym i regionalnym, a także pomiędzy regionami. Rysuje się przy tym układ coraz silniejszych wzajemnych zależności pomiędzy poszczególnymi częściami Europy oraz pomiędzy Europą a światem.

1.5 Wzajemna zależność pomiędzy życiem zawodowym, społeczeństwem i wyższym wykształceniem jest ważnym warunkiem wstępnym innowacji i wzrostu na poziomie lokalnym i regionalnym. Niezbędna jest przy tym integrująca infrastruktura oraz atmosfera braku dyskryminacji, co przyczynia się do pobudzenia aktywnego obywatelstwa i współodpowiedzialności oraz zapewnienia spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju.

1.6 Komitet Regionów już wcześniej podkreślał znaczenie swojej aktywnej roli we wspieraniu uczenia się przez całe życie na szczeblu lokalnym i regionalnym⁽¹⁰⁾. Odnosi się to oczywiście w tym samym stopniu do zagadnienia celów kształcenia i kluczowych kompetencji. Za szczególnie ważną sprawę Komitet Regionów uważa oddziaływanie propozycji zawartych we wniosku Komisji na szczebel lokalny i regionalny.

1.7 Komitet Regionów wyraża wolę monitorowania i wspierania dalszego rozwoju w tej dziedzinie i zachęca do przyszłej współpracy z Komisją w tym zakresie, np. w odniesieniu do projektów pilotażowych i badań naukowych.

1.8 Komitet Regionów podkreśla korzyści płynące z rozwoju regionalnych sieci kształcenia ustawicznego (R3L), w celu wzmocnienia sieciowej współpracy między instytucjami i stowarzyszeniami: publicznymi, szkolnictwa wyższego, kształcenia zawodowego, szkoleniowymi i kulturalnymi. Stanowi to istotny element zwiększania zdolności zatrudnienia oraz aktywnego obywatelstwa.

2. Propozycje Komisji w sprawie zaleceń dla państw członkowskich

2.1 Patrząc z przedstawionej powyżej perspektywy, sprawą niezwykle ważną jest skoncentrowanie się na kompetencjach kluczowych dla uczenia się przez całe życie w obecnym i przyszłym społeczeństwie oraz w środowisku zawodowym. Odnosi się to do wspierania rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także na poziomie krajowym i poziomie Unii Europejskiej jako całości. Komitet Regionów przyjmuje z zadowoleniem zaproponowane przez Komisję zalecenia dla państw członkowskich w sprawie kompetencji kluczowych dla uczenia się przez całe życie.

⁽⁹⁾ CdR 49/2002 fin.

⁽¹⁰⁾ CdR 49/2002 fin.

2.2 Komitet Regionów szczególnie pozytywnie ocenia fakt podkreślenia we wniosku Komisji roli i znaczenia szczebla regionalnego i lokalnego. Stanowi to znaczący postęp w porównaniu z wcześniejszymi wnioskami Komisji, które ograniczały się prawie wyłącznie do szczebla europejskiego i krajowego.

2.3 Komitet Regionów upatruje w zintegrowanym programie uczenia się przez całe życie ważnego instrumentu zwiększania obszaru edukacji i narzędzia wzmocnienia kompetencji kluczowych dla uczenia się przez całe życie. Skuteczny transfer wiedzy i umiejętności pomiędzy regionami i władzami lokalnymi w UE, będący wynikiem zwiększonej mobilności obywateli, może przyczynić się do wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia.

2.4 Głównym punktem zaleceń Komisji jest dążenie do trwającego przez całe życie uaktualniania kluczowych kompetencji także w wieku dorosłym. Szczególną uwagę poświęca się tzw. priorytetowym grupom docelowym w kontekście narodowym, regionalnym i lokalnym. Ważną rolę mogłyby tutaj odegrać środki mające na celu zwiększenie motywacji osób o niskich kwalifikacjach oraz działania informacyjne na szczeblu lokalnym i regionalnym. Chodzi przy tym o to, aby rozwijać doświadczenia i zainteresowania obywateli w oparciu o ich wiedzę zamiast koncentrować się na ich słabościach i niedoskonałościach.

2.5 Wpływ zaleceń Komisji na zmiany w procesach gospodarczych, społecznych, kulturalnych i innych zależy od konkretnych i natychmiastowych działań podejmowanych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Z tego względu Komitet Regionów podkreśla konieczność zreformowania formalnych i nieformalnych systemów edukacyjnych. Programy te muszą objąć wszystkie poziomy, aby dostosować systemy do potrzeb unijnych rynków pracy i wymagań strategii uczenia się przez całe życie.

2.6 Ważnym zjawiskiem, które należy obserwować i zwalczać na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym są różnice pomiędzy kobietami i mężczyznami pod względem udziału w kształceniu i osiągniętych w nim wyników. Należy przy tym zachęcać dziewczęta i kobiety do zdobywania wykształcenia w zawodach naukowo-technicznych. Mężczyźni wymagają wsparcia w innym kontekście. W wielu regionach i gminach to właśnie głównie mężczyźni przedwcześnie rezygnują ze szkoły i wykazują mniej motywacji oraz skłonności do kontynuowania nauki.

2.7 Komitet Regionów uważa, że zasugerowane przez Komisję zalecenia dla państw członkowskich mogą stać się ważnym katalizatorem, będącym w stanie szybciej ukierunkować systemy oświatowe w Europie w stronę bardziej odpowiedniego podejścia, mając na uwadze zrealizowanie uzgodnionych celów odnośnie konkurencyjności, standardów społecznych i uczestnictwa. Komitet Regionów akceptuje te cele i pragnie dodać w tym miejscu następujące uwagi:

2.8 Zalecenie Komisji nr 1

„[...] zapewnić, aby wstępna edukacja i szkolenie oferowały wszystkim młodym ludziom środki rozwijania kluczowych kompetencji na poziomie dającym im odpowiednie przygotowanie do dorosłego życia oraz stanowiącym podstawę dalszego uczenia się i funkcjonowania zawodowego”

Stanowisko Komitetu Regionów

2.8.1 Komitet Regionów podkreśla szczególne znaczenie zapewnienia już małym dzieciom skutecznego wsparcia ich ukierunkowanego rozwoju, które jednak nie może wywoływać u nich strachu przed niepowodzeniem. Ponadto szkoła powinna stanowić podstawę nauki kontynuowanej przez całe życie poprzez kształcenie formalne, nieformalne i incydentalne. Ważne jest uświadomienie sobie różnic w procesie uczenia się dzieci i młodzieży, ponieważ ich dojrzewanie odbywa się w różnym tempie, a ilość czasu potrzebnego na realizację ich celów jest także zróżnicowana. Stanowi to wielkie wyzwanie w kontekście kształtowania systemu edukacyjnego i szkolenia nauczycieli.

2.8.2 Szczególną uwagę należy poświęcić dzieciom i młodzieży o szczególnych potrzebach, np. wynikających z niepełnosprawności, w celu umożliwienia im odgrywania, wraz z innymi dziećmi, aktywnej roli w życiu społecznym.

2.9 Zalecenie Komisji nr 2

„[...] zapewnić właściwą ofertę dla tych młodych ludzi, którzy z powodu trudności edukacyjnych wynikających z okoliczności osobistych, społecznych, kulturowych lub ekonomicznych potrzebują szczególnego wsparcia dla realizacji swojego potencjału edukacyjnego”

Stanowisko Komitetu Regionów

2.9.1 Komitet Regionów przyjmuje z zadowoleniem zawarte w tekście Komisji szczególne odniesienie do uczących się osób niepełnosprawnych i podziela ocenę, zgodnie z którą zawodowe trudności edukacyjne często są wynikiem połączenia czynników osobistych, społecznych, kulturowych lub ekonomicznych oraz zgadza się, że należy je przewyżczać we współpracy z innymi warstwami społeczeństwa. Dla Komitetu Regionów sprawą priorytetową jest skuteczne usuwanie przeszkód utrudniających dostęp do zatrudnienia, kształcenia i pozostałych możliwości dalszego rozwoju.

2.9.2 Komitet uważa za wyjątkowo pilne zadanie stworzenie wszystkim uczniom, bez względu na ich pochodzenie, warunków umożliwiających realizację celów edukacyjnych i oddalających niebezpieczeństwo przedwczesnej rezygnacji ze szkoły. Należy w związku z tym sięgnąć po szczególne inicjatywy i środki wsparcia uwzględniające warunki i potrzeby poszczególnych uczniów.

2.9.3 Unia Europejska nie zrealizuje ambitnych celów, jakie sobie wyznaczyła, o ile będzie miało miejsce utrudnianie jej obywatelom dostępu do miejsc pracy i dalszego doskonalenia zawodowego ze względu na płeć, niepełnosprawność, pochodzenie kulturowe lub etniczne, wiek lub inne przyczyny. Władze lokalne i regionalne odgrywają ważną rolę w realizacji strategii braku dyskryminacji i równości szans oraz zapewnienia równych możliwości i praw dla wszystkich.

2.9.4 Komitet Regionów uważa, iż pożądane byłoby stworzenie sieci transnarodowej pomiędzy europejskimi regionami i gminami w celu wymiany doświadczeń i pogłębiania wiedzy, zgodnie z inicjatywą R3L. Niezbędne jest poddanie tych kwestii pod dyskusję, stały rozwój metodologii, transfer wiedzy oraz zapewnienie wsparcia.

2.10 Zalecenie Komisji nr 3

„[...] zapewnić osobom dorosłym możliwość rozwijania i aktualizowania kluczowych kompetencji przez całe życie, a także szczególnej koncentracji na grupach określonych jako priorytetowe w kontekście krajowym, regionalnym i/lub lokalnym”

Stanowisko Komitetu Regionów

2.10.1 KR uważa tę propozycję za ważną, dając jednak do zrozumienia, że potrzeby często różnią się od siebie znacznie w zależności od regionu i kraju, przez co trzeba stosować różne podejścia, o ile chce się dotrzeć do wszystkich obywateli. Dlatego też należy podkreślić, że w wielu przypadkach występuje konieczność określenia grup priorytetowych właśnie na szczeblu lokalnym i regionalnym. Przykładowo, można rozwijać współpracę z organizacjami mającymi doświadczenie w dziedzinie kształcenia dorosłych oraz z partnerami społecznymi.

2.10.2 KR uważa, że wśród grup docelowych, określonych jako priorytetowe, szczególną uwagę należy zwrócić na kategorię pracowników samorządów lokalnych i regionalnych, tak by mogli rozwijać i aktualizować swe kluczowe kompetencje przez całe życie zawodowe zgodnie z pełnionymi przez siebie funkcjami publicznymi;

2.11 Zalecenie Komisji nr 4

„[...] zapewnić istnienie odpowiedniej infrastruktury dla kontynuowania edukacji przez osoby dorosłe, w tym obecności nauczycieli i edukatorów oraz wprowadzenie środków zapewniających dostęp i wsparcie dla osób uczących się, w sposób uwzględniający różnorodne potrzeby osób dorosłych”

Stanowisko Komitetu Regionów

2.11.1 KR już wcześniej⁽¹⁾ podkreślał wagę zapewnienia na szczeblu lokalnym i regionalnym środków na wspieranie uczenia się przez całe życie i akcentował potrzebę zainicjowania

⁽¹⁾ CdR 19/2001 fin.

wania dyskusji na poziomie lokalnym i regionalnym. Komitet zwrócił w swojej opinii uwagę, że dostęp w znaczeniu geograficznym powinno się także widzieć w połączeniu z innymi środkami na rzecz poprawy dostępu osobom, zarówno w kategoriach struktury, jak i organizacji. Można to, przykładowo, osiągnąć poprzez organizowanie kursów dziennych/wieczorowych i weekendowych, kursów letnich i wypadających w okresach tradycyjnych świąt, ustalenie wielu terminów rozpoczęcia kursów, uczenie się na odległość i elastyczne uczenie się w sposób ukierunkowany. Wskazane byłoby także stworzenie uczestnikom warunków finansowych umożliwiających dalsze kształcenie. Na rozważenie zasługuje także nauczanie pozaszkolne, jakie w różnych postaciach odbywa się poza formalnym systemem szkolnym.

2.11.2 „Infrastruktura” nie powinna jednak oznaczać istnienia ogólnej i znormalizowanej postaci ośrodków szkoleniowych. O ile tylko jest to możliwe, powinny one wykorzystywać w maksymalnym stopniu istniejącą infrastrukturę.

2.12 Zalecenie Komisji nr 5

„[...] zapewnić spójność oferty edukacyjnej i szkoleniowej przeznaczonej dla osób dorosłych dla poszczególnych obywateli poprzez ścisłe powiązanie z politykami zatrudnienia, politykami społecznymi i innymi politykami dotyczącymi młodzieży, a także poprzez współpracę z partnerami społecznymi i innymi zaangażowanymi stronami.”

Stanowisko Komitetu Regionów

2.12.1 Komitet Regionów pragnie podkreślić, że punkt ten jest niezwykle ważny dla pomyślnego rozwoju na poziomie lokalnym i regionalnym, ponieważ decydujące znaczenie ma powiązanie ze sobą na szczeblu lokalnym i regionalnym różnych obszarów polityki, takich jak problemy zatrudnienia, polityka rynku pracy, polityka gospodarcza i społeczna, a także unikanie „wąskiego spojrzenia”. Dlatego też ważne jest, aby obszary zadań odpowiadały możliwie dokładnie obszarom kompetencji. Komitet Regionów uważa, że dla przeprowadzenia inicjatyw w ramach zintegrowanych programów działania na rzecz uczenia się przez całe życie niezbędne jest udostępnienie środków finansowych i zapewnienie ich wykorzystania w sposób bardziej elastyczny. Kluczowym czynnikiem dla wzrostu w regionach i gminach jest wspólne działanie społeczeństwa, świata pracy i wyższych uczelni.

2.13 Zalecenie Komisji nr 6

„[...] wykorzystać dokument »Kluczowe kompetencje w uczeniu się przez całe życie — Europejskie ramy referencyjne«, znajdującego się w Załączniku, jako narzędzie odniesienia w rozwijaniu oferty kluczowych kompetencji dla wszystkich w ramach strategii uczenia się przez całe życie”

Stanowisko Komitetu Regionów

2.13.1 Komitet Regionów przyjmuje z zadowoleniem propozycję kompetencji kluczowych dla uczenia się przez całe życie. W ten sposób w centrum rozważań stawia się pytanie o to, jakimi kwalifikacjami musi dysponować dana osoba, aby mogła ona funkcjonować w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wspomniane kluczowe kompetencje mogą służyć jako kierunki dyskusji na temat przyszłego zapotrzebowania na kompetencje zarówno na szczeblu europejskim i krajowym, jak i regionalnym i lokalnym. W Europie zagadnienie to jest szczególnie istotne w kontekście realizacji celów strategii lizbońskiej. Zwłaszcza na poziomie lokalnym i regionalnym pytania o kompetencje nabierają znaczenia praktycznego.

2.13.2 Komitet Regionów uważa, że kompetencje te muszą być przedmiotem ciągłej dyskusji i powinny być rozpatrywane w ramach stałego dialogu i nieprzerwanego procesu. Obszar kompetencji określony jako „Kompetencje społeczne oraz kompetencje obywatelskie” obejmuje szereg różnych aspektów, które następnie należy rozwinąć i zróżnicować. Ponadto niektóre z kluczowych kompetencji są ściśle ze sobą powiązane.

2.13.3 Komitet Regionów przyjmuje z zadowoleniem dalsze rozwinięcie przez Komisję wniosku w sprawie kluczowych kompetencji. Popiera on opracowany przez Komisję wniosek w sprawie kluczowych kompetencji.

2.13.4 W kolejnych punktach Komitet omawia bardziej szczegółowo zaproponowane kluczowe kompetencje.

3. Kluczowe kompetencje

Europejskie ramy referencyjne odnośnie kluczowych kompetencji obejmują osiem obszarów:

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Porozumiewanie się w językach obcych
- Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne
- Kompetencje informatyczne
- Zdolność uczenia się
- Kompetencje społeczne oraz kompetencje obywatelskie
- Przedsiębiorczość
- Ekspresja kulturalna.

3.1 Porozumiewanie się w języku ojczystym

3.1.1 Komitet Regionów zgadza się ze znaczeniem przypisywanym przez Komisję umiejętności **porozumiewania się w języku ojczystym** zarówno w mowie, jak i w piśmie.

3.1.2 Język ojczysty stanowi fundament wszystkich późniejszych procesów uczenia się, możliwości wyrażania się oraz tożsamości. Dlatego też dobra znajomość języka ojczystego i biegłość w posługiwaniu się nim należy uznać za podstawę

uczenia się. Język stwarza podstawę przyswajania informacji i jest wstępnym warunkiem komunikowania się ze współobywatelami, a tym samym jest podstawą uczestnictwa i przyjmowania na siebie odpowiedzialności.

3.1.3 Komitet chciałby zwrócić uwagę, że Komisja i instytucje krajowe powinny ściśle współpracować z władzami lokalnymi i regionalnymi w dziedzinach, w których używa się mniej rozpowszechnionych i rzadziej nauczanych języków, w celu zachęcenia obywateli do uczenia się tych języków⁽¹²⁾.

3.2 Porozumiewanie się w językach obcych

3.2.1 W Europie przyszłości znajomość kilku języków będzie coraz bardziej niezbędną umiejętnością. Umożliwi ona wszechstronne kontakty, nie tylko w życiu zawodowym, ale także w kategoriach bardziej wnikliwego zrozumienia kultury, zwyczajów i warunków życia innych krajów. Jest ona także ważnym wymogiem przy podejmowaniu studiów wyższych oraz warunkiem wstępnym większej mobilności na rynku pracy. Już obecnie obszary językowe Europy znajdują się w stanie współzależności od siebie. Wzrasta wymiana pomiędzy krajami, gospodarki są coraz bardziej ze sobą powiązane, zaś wytwarzanie towarów i usług coraz częściej odbywa się ponad granicami państwowymi i barierami językowymi. Komitet Regionów podkreśla, że różnorodność językową Europy powinno się postrzegać jako zaletę.

3.3 Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne

3.3.1 Komitet Regionów uważa, iż umiejętności matematyczne naukowe i techniczne należy przekazywać uczniom w taki sposób, aby odbierali je oni jako umiejętności znaczące i motywujące. Matematyka może być środkiem pomocniczym przy nauczaniu innych przedmiotów, takich jak fizyka, chemia, biologia i nauki społeczne. Wiedza i umiejętności matematyczne mogą być także niezależnym elementem nowoczesnego systemu nauczania. Kompetencja naukowa jest istotna, gdyż pomaga ona m.in. poznać i zrozumieć związki, przyczyny i oddziaływania oraz ocenić poprawność informacji. Podstawowe wykształcenie matematyczno-naukowe jest niezbędne dla aktywnej kompetencji obywatelskiej. Kompetencję techniczną powinno się rozwijać na podstawie doświadczeń kobiet i mężczyzn. Ważną rolę odgrywa też wykazanie, w jaki sposób wyobrażenia i tradycje wpływają na poglądy na to, co w obszarze techniki jest przeznaczone „dla kobiet” a co „dla mężczyzn”.

3.3.2 W ramach europejskiego obszaru badań należy podjąć szczególne wysiłki na rzecz zwiększenia zainteresowania młodzieży i kobiet zawodami naukowo-technicznymi. Wszystkim obywatelom powinno się zapewnić umiejętne i biegłe wykorzystywanie technologii społeczeństwa informacyjnego (IST). Rozwój tzw. parków naukowych jest ciekawym sposobem na pobudzenie zainteresowania studiami nad nauką i techniką.

⁽¹²⁾ CdR 248/2003 fin.

3.4 Kompetencje informatyczne

3.4.1 W całej Unii Europejskiej należy stworzyć infrastrukturę informacyjną dla kompetencji informatycznych, która byłaby otwarta dla wszystkich grup i nie dyskryminowała żadnej z nich. Komitet Regionów przywiązuje dużą wagę do wspierania zrównoważonego regionalnie i społecznie społeczeństwa informacyjnego zapewniającego swoim obywatelom posiadanie umiejętności niezbędnych po to, aby żyć i pracować w nowej epoce informatycznej. Umiejętność radzenia sobie z wielką ilością informacji i rozwiązywania złożonych problemów staje się przez to niezbędna dla coraz większej liczby ludzi.

3.5 Zdolność uczenia się

3.5.1 **Zdolność uczenia się** zakłada wypracowanie indywidualnej perspektywy i podejścia do własnego uczenia się. Oznacza to, że osoba ucząca się jest świadoma samej siebie i swoich reakcji w różnych sytuacjach związanych z uczeniem się oraz metod, jakie jej najbardziej odpowiadają, a także zna swoje mocne strony oraz obszary, w których możliwa jest poprawa. Jest to także kwestia motywacji i wiary w siebie. Strategia uczenia się przez całe życie opiera się głównie, co zrozumiałe, na perspektywie uczenia się i na założeniu, że odbywa się to w różny sposób i w różnych kontekstach. Chodzi tu o umiejętność zmiany metody nauki i uczenia się na nowo. Jest to także wykorzystywanie posiadanej wiedzy i kwalifikacji oraz wcześniejszych doświadczeń życiowych oraz ćwiczenie umiejętności ich zastosowania i wykorzystania w wielu nowych kontekstach.

3.5.2 Komitet Regionów przywiązuje do tego faktu wielkie znaczenie w kontekście społeczeństwa opartego na wiedzy. Sprawą szczególnie ważną jest przygotowanie do takiego sposobu działania początkujących nauczycieli w ramach ich szkolenia. Istota tego zagadnienia różni się od pozostałych kluczowych kompetencji, ponieważ odnosi się ono do możliwości rozwoju wszystkich pozostałych kluczowych kompetencji. Dlatego też Komitet Regionów wyraża pogląd, że kompetencje te powinny zostać wyodrębnione i wymienione przed wszystkimi innymi kompetencjami.

3.6 Kompetencje społeczne oraz kompetencje obywatelskie

3.6.1 Pojęcie „kompetencje społeczne oraz kompetencje obywatelskie” odnosi się do złożonego kompleksu zagadnień, który zdaniem Komitetu zasługuje na wiele uwagi. Z jednej strony chodzi tu o rozwój cech osobowych i umiejętności nawiązywania kontaktów z innymi ludźmi. Mówiąc ogólnie, rozwinięte zdolności komunikacyjne stają się coraz ważniejszą

cechą w życiu zawodowym i społecznym typowym dla społeczeństwa opartego na wiedzy. Dochodzi do tego także zrozumienie międzykulturowe.

3.6.2 Ten obszar kompetencji obejmuje *aspekty społeczne* o tyle, o ile powstaje pytanie, w jakim stopniu dana osoba uważa się za „zasób” dla siebie samej, swojej rodziny i swojego otoczenia.

3.6.3 Należałoby także wskazać na *implikacje medyczne*, jak np. zrozumienie znaczenia zdrowego stylu życia, zagadnienie zdrowia fizycznego i duchowego oraz aktywnego podejścia do życia. Podczas gdy medycyna wciąż czyni dalsze postępy, w wielu społeczeństwach pogarsza się stan zdrowia dzieci i młodzieży z powodu złego odżywiania się i braku ruchu. O ile nie podejmie się działań zapobiegawczych, sytuacja może stać się naprawdę krytyczna.

3.6.4 Innym bardzo ważnym aspektem jest *rola obywateli w społeczeństwie*. Dotyczy to zagadnienia zrozumienia demokracji oraz praw i obowiązków jednostki. Wzmocnieniu wszystkich tych czynników można sprzyjać na poziomie lokalnym i regionalnym. Komitet proponuje rozszerzyć definicję podkreślając, jak ważna jest dla obywateli znajomość historii UE, jej celów, podstaw traktatów unijnych, stosunków pomiędzy Unią a państwami członkowskimi, problemów i postępów w kontekście opracowywania traktatu konstytucyjnego oraz zasad poszczególnych obszarów unijnej polityki.

3.6.5 Znaczenie *rozwoju zrównoważonego* i poczucie odpowiedzialności za nasze wspólne środowisko naturalne to aspekty, które zdaniem Komitetu Regionów należy wyraźnie zaznaczyć w tym kontekście.

3.7 Przedsiębiorczość

3.7.1 W odniesieniu do inicjatywy i przedsiębiorczości chodzi głównie o aktywne podejście, które przekształca pomysły w działania. Dlatego też ważne jest, aby system edukacyjny zawczasu wspierał ten typ aktywnego nastawienia i rozwijał formy działania tworzące odpowiednie podstawy. Komitet Regionów podkreśla znaczenie wykorzystania potencjału kobiet i przedsiębiorczych mniejszości etnicznych przy tworzeniu podmiotów gospodarczych. Ponadto odpowiednie instytucje rządowe i administracyjne powinny ułatwiać kobietom uzyskanie dostępu do nowych technologii. Tego typu działania wraz z aktywną polityką rynku pracy mogą przyczynić się do zmniejszenia nierówności w traktowaniu płci pod względem zatrudnienia w wielu częściach Europy. Ma to decydujące znaczenie dla przyszłości gospodarki i dobrobytu Unii Europejskiej⁽¹³⁾.

⁽¹³⁾ CdR 151/2005 fin.

3.8 Ekspresja kulturalna

3.8.1 Komitet Regionów uważa, że sprawą o równie wielkim znaczeniu jest zrozumienie i zachowanie kulturowej i językowej różnorodności Europy⁽¹⁴⁾. Chodzi oto, aby w procesie uczenia się i rozwoju ludzi znalazły się różne formy wyrazu, takie jak muzyka, sztuka, literatura i język. Mówiąc ogólnie, ważna jest otwartość na różne poglądy i podejścia reprezentowane przez ludzi.

3.8.2 Komitet Regionów wskazuje w tym miejscu na perspektywę historyczną, a mianowicie na sposób, w jaki kontakty pomiędzy poszczególnymi częściami Europy dostarczyły w różnych epokach bodźców do rozwoju. Już od co najmniej pięciuset lat istnieje dobrze ugruntowana idea wspólnoty narodów europejskich, która obecnie znalazła swoje odbicie w Unii Europejskiej.

3.9 Propozycje Komitetu Regionów

3.9.1 Na podstawie zaleceń Komisji Komitet Regionów uważa za wskazane wspieranie i wzmocnienie przyszłego rozwoju oraz zachęca do przyszłej współpracy z Komisją.

3.9.2 Komitet Regionów popiera zaproponowane przez Komisję kompetencje kluczowe dla uczenia się przez całe życie i opowiada się za tym, aby były one rozpatrywane w ramach stałego dialogu i nieprzerwanego procesu.

3.9.3 Komitet Regionów opowiada się za tym, aby kluczowym kompetencjom określonym jako „zdolność uczenia się” nadać wartość nadrzędną, ponieważ obejmują one metody przyswajania nowej wiedzy i podejście do uczenia się, a tym samym są warunkiem rozwoju pozostałych kluczowych kompetencji.

3.9.4 „Kompetencje społeczne oraz kompetencje obywatelskie” jako kluczowe kompetencje powinny także obejmować znaczenie rozwoju zrównoważonego i świadomość odpowiedzialności za nasze wspólne środowisko naturalne.

3.9.5 Komitet Regionów kładzie nacisk na rozwinięcie wrażliwości kulturowej, będącej podstawą otwarcia się na różnorodność języków i kultur Europy oraz ich zrozumienia, a także wzbogacenia, jakie mogą one wnieść do życia wszystkich obywateli europejskich.

Bruksela, 14 czerwca 2006 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel DELEBARRE

⁽¹⁴⁾ Kluczowa kompetencja nr 8: Ekspresja kulturalna.